

ARBETSMILJÖVERKETS FÖRFATTNINGSSAMLING

AFS 2005:20

HÄLSOUNDERSÖKNING AV FLYGPERSONAL INOM CIVILFLYGET

HÄLSOUNDERSÖKNING AV FLYGPERSOANAL INOM CIVILFLYGET

Arbetsmiljöverkets föreskrifter om hälsoundersökning av flygpersonal inom civilflyget och allmänna råd om tillämpningen av föreskrifterna

ISBN 91-7930-462-1
ISSN 1650-3163

ARBETSMILJÖVERKET
171 84 Solna, Telefon: 08-730 90 00
E-post: arbetsmiljoverket@av.se

BESTÄLLNINGSDRESS

Ytterligare ex av denna föreskrift beställs från:
Arbetsmiljöverket, Publikationsservice, Box 1300,
171 25 SOLNA Tfn 08-730 97 00. Telefax 08-735 85 55

**Arbetsmiljöverket
Distriktet i Falun**

(Dalarnas och Gävleborgs län)
Gruvgatan 2, Box 153,
791 24 Falun.
Tel 023-457 00
Telefax 023-222 69
e-post:
falun@av.se

**Arbetsmiljöverket
Distriktet i Göteborg**

(Västra Götalands
och Hallands län)
Rosenlundsgatan 8, Box 2555,
403 17 Göteborg.
Tel 031-743 72 00
Telefax 031-13 50 60
e-post:
goteborg@av.se

**Arbetsmiljöverket
Distriktet i Härnösand**

(Västernorrlands och
Jämtlands län)
Brunnshusgatan 8,
871 32 Härnösand.
Tel 0611-885 00
Telefax 0611-184 10
e-post:
harnosand@av.se

**Arbetsmiljöverket
Distriktet i Linköping**

(Östergötlands och
Södermanlands län)
Kungsgatan 39 A, Box 438,
581 04 Linköping.
Tel 013-37 08 00
Telefax 013-10 44 20
e-post:
linkoping@av.se

**Arbetsmiljöverket
Distriktet i Luleå**

(Norrbottens län)
Köpmangatan 40 A,
972 33 Luleå.
Tel 0920-24 22 60
Telefax 0920-24 22 99
e-post:
lulea@av.se

**Arbetsmiljöverket
Distriktet i Malmö**

(Skåne län)
Vattenverksvägen 47, Box 21019,
200 21 Malmö.
Tel 040-38 62 00
Telefax 040-12 64 07
e-post:
malmo@av.se

**Arbetsmiljöverket
Distriktet i Stockholm**

(Stockholms, Uppsala
och Gotlands län)
Drottningholmsvägen 37,
Box 12295,
102 27 Stockholm.
Tel 08-475 01 00
Telefax 08-764 49 72
e-post:
stockholm@av.se

**Arbetsmiljöverket
Distriktet i Umeå**

(Västerbottens län)
Riddaregatan 8,
903 36 Umeå.
Tel 090-17 07 00
Telefax 090-77 40 19
e-post:
umea@av.se

**Arbetsmiljöverket
Distriktet i Växjö**

(Kronobergs, Blekinge,
Jönköpings och Kalmar län)
Västra Esplanaden 9 A,
352 31 Växjö.
Tel 0470-74 80 00
Telefax 0470-74 80 48
e-post:
vaxjo@av.se

**Arbetsmiljöverket
Distriktet i Örebro**

(Örebro, Värmlands
och Västmanlands län)
Fabriksgatan 20, Box 1622,
701 16 Örebro.
Tel 019-21 95 00
Telefax 019-26 09 39
e-post:
orebro@av.se

Observera att hänvisningar till författningar alltid avser författningens ursprungliga nummer. Senare ändringar och omtryck kan förekomma.

När det gäller ändringar och omtryck av Arbetarskyddsstyrelsens och Arbetsmiljöverkets författningar hänvisas till senaste Förteckning över föreskrifter och allmänna råd.

Innehållsförteckning

Arbetsmiljöverkets föreskrifter om hälsoundersökning av flygpersonal inom civilflyget

Tillämpningsområde	5
Definitioner	5
Hälsoundersökning	5
Ikraftträdande	6

Arbetsmiljöverkets allmänna råd om tillämpningen av föreskrifterna om hälsoundersökning av flygpersonal inom civilflyget

Bakgrund	7
Hälsoundersökning	7
Information från Arbetsmiljöverket	9

Arbetsmiljöverkets föreskrifter om hälsoundersökning av flygpersonal inom civilflyget

Beslutade den 16 juni 2005

Utkom från trycket
den 23 juni 2005

Arbetsmiljöverket meddelar med stöd av 18 § arbetsmiljöförordningen (SFS 1977:1166) och efter samråd med Luftfartsstyrelsen följande föreskrifter¹⁾.

Tillämpningsområde

1 § Dessa föreskrifter gäller arbete som utförs av flygpersonal i lufttrafikföretag som driver förvärvsmässig luftfart med driftstillstånd av svensk myndighet.

Definitioner

2 § Med "flygpersonal i lufttrafikföretag" avses i dessa föreskrifter varje besättningsmedlem ombord på civilt luftfartyg under flygning, anställd av ett företag som är etablerat i en medlemsstat inom Europeiska Unionen.

Hälsoundersökning

3 § Flygpersonal i lufttrafikföretag är berättigade till kostnadsfria hälsoundersökningar innan arbetet påbörjas första gången och därefter med regelbundna intervall.

Lufttrafikföretaget ansvarar såsom arbetsgivare eller inhyrare för att sådana hälsoundersökningar erbjuds den flygpersonal som arbetar i lufttrafikföretaget.

4 § Flygpersonal i lufttrafikföretag som lider av hälsoproblem som anses ha samband med att de även arbetar på natten skall, närhelst det är

¹⁾ Jfr följande direktiv

– rådets direktiv 2000/79/EG om genomförande av det europeiska avtalet om arbetstidens förläggning för flygpersonal inom civilflyget som har ingåtts mellan Association of European Airlines (AEA), Europeiska transportarbetarfederationen (EFT), European Cockpit Association (ECA), European Regions Airline Association (ERA) och International Carrier Association (IACA) (EGT L 302, 27.11.2000, s. 57, Celex 32000L0079).

AFS 2005:20

möjligt, överflyttas till sådant flyg- eller markarbete på dagtid som är anpassat till deras förutsättningar i fysiskt och psykiskt avseende.

Ikraftträdande

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 juli 2005.

KENTH PETTERSSON

Ywonne Strempl

Maria Hagberg Forss

Arbetsmiljöverkets allmänna råd om tillämpningen av föreskrifterna om hälsoundersökning av flygpersonal inom civilflyget

Arbetsmiljöverket meddelar följande allmänna råd om tillämpningen av Arbetsmiljöverkets föreskrifter om hälsoundersökning av flygpersonal inom civilflyget (AFS 2005:20).

Allmänna råd har en annan juridisk status än föreskrifter. De är inte tvingande, utan deras funktion är att förtydliga innebörden i föreskrifterna. De skall upplysa om lämpliga sätt att uppfylla kraven samt visa exempel på praktiska lösningar och förfaringssätt samt ge rekommendationer, bakgrundsinformation och hänvisningar.

Bakgrund

Medicinska krav på piloter och annan personal i civil luftfart är reglerade genom föreskrifter från Luftfartsstyrelsen av flygsäkerhetsskäl.

Arbetsmiljöverkets föreskrifter om hälsokontroller av flygpersonal inom civilflyget har utfärdats av arbetsmiljöskalet. De är en implementering av artikel 4.1 i bilagan till EG-direktivet om genomförande av det europeiska avtalet om arbetstidens förläggning för flygpersonal inom civilflyget.

Hälsoundersökning

Till 3 § Syftet med hälsoundersökningarna är att förebygga ohälsa och olycksfall till följd av de hälsorisker som arbetet i civila luftfartyg kan medföra. Innehållet i hälsoundersökningarna och intervallen mellan dem bör anpassas till detta syfte.

Hälsoriskerna är bl.a. beroende av typ av luftfartyg och arbetets innehåll. Vid interkontinentala flygningar över många tidszoner uppkommer påfrestningar av liknande slag som vid nattarbete genom rubbningar i dygnsrytmen. Hos kabinpersonal i trafikflyget är det inte ovanligt med belastningsbesvär. Arbetsschemats utformning, bl.a. möjligheter till pauser och dygnsvilans längd, är faktorer som kan påverka dessa risker.

Vid flygningar på hög höjd har personalen en ökad exponering för joniserande strålning. Det är viktigt att denna exponering hålls så låg som möjligt. Detta gäller särskilt gravida kvinnor. På resor till vissa destinationer kan det finnas smittrisker.

Vissa typer av luftfartyg, t.ex. helikoptrar ger en hög exponering för buller och stötar/vibrationer med risk för hörselskador respektive ryggbesvär. Räddningsarbete med helikopter kan medföra stor stressbelastning på grund av de risker som sådant arbete innebär, t.ex. haveririsker.

Arbetsmiljöverkets föreskrifter om medicinska kontroller i arbetslivet reglerar hur arbetsmiljörelaterade hälsoundersökningar skall eller bör läggas upp. Här definieras "Medicinsk kontroll" från arbetsmiljösynpunkt. Hälsoundersökning, som är ett exempel på medicinsk kontroll kan innebära intervju, kroppsundersökning (status) och/eller olika former av provtagning. En läkare är alltid ansvarig för innehållet i undersökningen och den slutliga bedömningen av resultatet men behöver inte träffa varje person som är föremål för undersökning, förutsatt att syftet med undersökningen ändå kan uppnås. Vid en läkarundersökning förutsätts däremot läkaren träffa varje person som undersöks och där denne ges tillfälle att samtala med läkaren.

Det finns inget hinder mot att hälsoundersökningar av arbetsmiljöskäl och medicinska undersökningar motiverade av flygsäkerhetsskäl genomförs vid samma tillfälle, under förutsättning att den medicinska personalen har erforderlig kompetens och behörighet inom båda områdena.

Risker i arbetsmiljön bör alltid i första hand åtgärdas genom förebyggande arbetsmiljöåtgärder riktade mot fysiska, psykologiska och sociala faktorer. De föreskrifter som anges under rubriken "Arbetsmiljöverkets författningssamling" är exempel på sådana som kan behöva beaktas särskilt.

Till 4 § Regler om obligatoriska medicinska kontroller vid nattarbete finns i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om medicinska kontroller i arbetslivet. Här definieras nattarbete som "varje period om sju timmar som innefattar tiden 00–05". Om arbetstagaren normalt utför minst tre timmar av dygnets arbete om natten eller sannolikt kommer att fullgöra minst 38 % av årsarbetstiden om natten, skall denne erbjudas kostnadsfria läkarundersökningar.